

ברוך הגומל לחייבים טובות שגמלני טוב

ביאור בדרך אפשר

1 שכאשר הכתוב אומר "בי נשבעתי" יש לכך משמעות מיוחדת והכוונה היא
 2 כאילו נאמר "בעצמי נשבעתי" שְׁזָהוּ בְּחֵינַת הַעֲצָמוֹת עִצְמֵהוּ שֶׁל
 3 הקדוש ברוך הוא שְׁלֹמְעֵלָה מִשֵּׁם הָרוּי וְשֵׁם אֱלֹקִים שֶׁהֵם שְׁמוֹת
 4 וכינויים של מידות ותכונות באלוקות (שְׁלֹכֵן לֹא נִזְכָּר בִּשְׁבוּעוֹת אֵלֶּה
 5 בהם נאמר "בי נשבעתי" שוֹם
 6 תוֹאֵר כּוֹי' והקדוש-ברוך-הוא לא
 7 מכונה בהם באחד השמות והכינויים
 8 (שלו), וְלֹכֵן יִכּוֹל לְהִיְוֵת עַל-
 9 דִּינָהּ הַחִיבוֹר וְהַמְשָׁכָה
 10 דְשֵׁם הָרוּי בְּשֵׁם אֱלֹקִים, כִּיּוֹן
 11 שֶׁהִשְׁבּוּעָה הַזֹּאת בָּאָה מֵהַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-
 12 הוּא בְּעִצְמוֹ שֶׁלְמַעֲלָה מִכָּל הַגְּדִירִים
 13 וְהַהֲגַבְלוֹת, לִכֵּן הִיא נִתְּנָה כּוֹחַ לְפַעוֹל
 14 דְבַר שֶׁבִדְרוֹךְ כָּלל אֵין לְאָדָם אֵת
 15 הַכּוֹחוֹת לְפַעוֹל אוֹתוֹ (כִּי הוּא מַחִיב
 16 הַתְּעַלּוֹת מֵעַל הַגְּדִירִים) שְׁיִהְיֶה
 17 הַמְשָׁכָת וְגִילּוּי שֵׁם הָרוּי'
 18 שֶׁלְמַעֲלָה מֵהָעוֹלָם בְּעוֹלָם.
 19 וְזָהוּ גַם מַה שֶׁמְבָאָר בְּדַבְרוֹר-
 20 הַמִּתְחִיל שְׁאוֹ וְדִיכָם קוֹדֵשׁ,
 21 בְּפִירוּשׁ הַמְשָׁךְ הַכְּתוּב הַהַמְשָׁךְ
 22 שֶׁל פֶּסוּק זֶה, "שְׁאוֹ וְדִיכָם קוֹדֵשׁ וּבְרַכּוֹ
 23 אֵת ה'", וְבִרְכָךְ הָרוּי מִצִּיּוֹן,
 24 שְׁהַבְרָכָה הַנִּמְשַׁכֶּת מִשֵּׁם הָרוּי,
 25 "בִּרְכָךְ הָרוּי", הִיא מִצִּיּוֹן שְׁהִיא
 26 נְקוּדַת הַנְּשָׁמָה, הַנְּקוּדָה הַכִּי
 27 עֲצִמִית וְהִכִּי פְּנִימִית שֶׁל הַנִּשְׁמָה
 28 בְּחֵינַת יְחִידָה שֶׁבְּחֵינַת
 29 זֶה הִיא לְמַעֲלָה מִטַּעַם וְדַעַת
 30 (עַל-דֶּרֶךְ עֲנִין הַשְּׁבוּעָה שֶׁהִיא
 31 נִתְּנָה כּוֹחַ לְעִבּוּדָה שֶׁלְמַעֲלָה מִטַּעַם
 32 וְדַעַת, לְמַעֲלָה מִמִּדְרֵי הַהֲגַבְלָה),
 33 וּמִמִּנְהָ מֵהַיְחִידָה שֶׁבְּנֶפֶשׁ נְמִשָּׁךְ
 34 הַכַּחַ שְׁתֵּהִיָּה הַעֲבוּדָה בְּאוֹפֵן
 35 שְׁשׁוּם דְּבָר לֹא יִכּוֹל לְהַשְׁפִּיעַ
 36 וְלְפַעוֹל שִׁינוּי חֶסֶד-וְשָׁלוֹם
 37 בְּעִבּוּדָה ה', עַל-דֶּרֶךְ אֲנִי הָרוּי'
 38 לֹא שְׁנִיתִי כִּשֵׁם שֶׁאֲצַל הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ
 39 הוּא לֹא שִׁיךְ שִׁינוּי וְשׁוֹם דְּבַר לֹא מִסּוּגָל לְהַשְׁפִּיעַ עָלָיו הַשְּׁפַעָה כִּלְשׁוֹנִי
 40 וְהָרִי גַם עֲנִין זֶה שֶׁל בְּרִיקוֹת בְּה' בְּצוּרָה שֶׁלֹּא נִתְּנָה לְשׁוֹם שִׁינוּי, אִךְ

ביאור בדרך אפשר

41 שלכאורה מדובר בדרגה גבוהה, שִׁיךְ לְכָל אֶחָד וְאֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל,
 42 כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב בְּסִיּוּם הַמְּאָמֵר דְּבִירוֹ-הַמִּתְחִיל בְּרוּךְ הַגּוֹמֵל,
 43 דְּהִנֵּה כְּתִיב⁶⁵ אֲנִי הָרוּי לֹא שְׁנִיתִי וְאַתֶּם בְּנֵי יַעֲקֹב לֹא
 44 כְּלִיתֶם, לְפִי פֶּסוּטוֹ הַכְּתוּב אוֹמֵר שֶׁלְעוֹלָם לֹא חָל שׁוֹם שִׁינוּי בְּה' וְגַם בְּנֵי
 45 יַעֲקֹב קִיּוּמִים וְאִינָם כֻּלִּים, וּלְפִי
 46 פְּנִימִיּוֹת הַדְּבָרִים פִּירוּשׁ הַפֶּסוּק הוּא,
 47 דְּהִנְבִּיא מִתְמָה תְּמָה וּמִתְפַּלָּא
 48 וְאוֹמֵר לְיִשְׂרָאֵל, הֲלֹא אַתֶּם
 49 רוֹאִים כִּי הוּא יִתְבַּרְךְ אֲנִינוּ
 50 מִשְׁתַּנֵּה כּוֹי', וּבְכָלֵל זֶה שֶׁהָעוֹלָמוֹת
 51 וְהַבְּרִיאָה לֹא גוֹרְמִים שׁוֹם שִׁינוּי בְּהִיוֹתוֹ
 52 אֶחָד וְיֶחֱדִיד (כְּנוֹסַח הַתְּפִלָּה "אַתָּה הוּא
 53 קוֹדֵם שֶׁנִּבְרָא הָעוֹלָם וְאַתָּה הוּא (בְּרִיּוֹק
 54 אוֹתוֹ דְּבַר) מִשְׁנִבְרָא הָעוֹלָם" וְאִם-כֵּן
 55 כִּיּוֹן שֶׁהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא גְּדוֹל עַד כְּרִי
 56 כֵךְ, יֵשׁ לְתַמּוּהָ וְלְהַתְּפַלָּא לְמָה אַתֶּם
 57 בְּנֵי יַעֲקֹב לֹא כְּלִיתֶם, מְדוּעַ
 58 אֵין אַתֶּם נִמְשָׁכִים אַחֲרֵי
 59 הַתּוֹרָה וּמִצְוֹת בְּכָלּוֹת הַנֶּפֶשׁ
 60 עַד כְּרִי אֲבָדֵן הַמְצִיאֹת וְהַתְּכַלְלֹת
 61 בְּאֵלּוּקוֹת?
 62 וְכַאֲמוֹר, כִּאֵן הַדְּגֵשׁ הוּא עַל כֵךְ שֶׁגַם
 63 עֲנִין זֶה שִׁיךְ לְכָל אֶחָד וְאֶחָד
 64 מִיִּשְׂרָאֵל, לֵאלֹא יוֹצֵא מִן הַכָּלָל:
 65 וְהִינוּ, שְׁגַם כְּאֲשֶׁר מְדוּבָר
 66 אוֹדוֹת נְשָׁמוֹת נְמוּכּוֹת, שְׁלֹכֵן
 67 נִקְרָאוֹת בְּשֵׁם יַעֲקֹב, מְלִשׁוֹן
 68 עֵקֶב, וּבְלִשׁוֹן הַפֶּסוּק, "בְּנֵי יַעֲקֹב",
 69 הִנֵּה גַם בְּנוֹגַע אֲלֵיהֶם מִתְמָה
 70 הַנְּבִיא וּמִתְפַּלָּא מְדוּעַ אֵינָם
 71 בָּאִים לְמַעֲמַד וּמִצְוֹת דְּכָלּוֹת
 72 הַנֶּפֶשׁ מְרֻבֵּה הַדְּבִיקוֹת בְּאֵלּוּקוֹת,
 73 וְהִינוּ לְפִי שְׁגַם הֵם לְמִרּוֹת
 74 שֶׁלְכַאוּרָה הֵם בְּדִרְגָה רִחְנִית נְמוּכָה
 75 שְׂיָכִים לְעֲנִין זֶה מִצַּד בְּחֵינַת
 76 הַיְחִידָה שְׁבְּנֶפֶשׁ, כִּי אִמְנֵם
 77 בְּכּוֹחוֹת הַגְּלוּיִים שֶׁל הַנִּשְׁמָה הֵם אֲכֵן
 78 בְּמִצְבַּח נְחוֹת, אֲבָל הַעֲצֵם וְהַפְּנִימִיּוֹת שֶׁל
 79 הַנִּשְׁמָה הַיְחִידָה, שְׁלֵמִים וְנִעְלִים תְּמִיד וּבִיכְלֶתֶם שֶׁל 'בְּנֵי יַעֲקֹב'
 80 לְהַמְשִׁיךְ בְּחֵינַת הַיְחִידָה שְׁתֵּהִיָּה בְּגִילּוּי בְּכָל פְּחוֹת הַנֶּפֶשׁ.

הַעֲצָמוֹת שְׁלֹמְעֵלָה מִשֵּׁם הָרוּי וְשֵׁם אֱלֹקִים
 (שְׁלֹכֵן לֹא נִזְכָּר שׁוֹם תוֹאֵר כּוֹי'), וְלֹכֵן יִכּוֹל
 לְהִיְוֵת עַל-דִּינָהּ הַחִיבוֹר וְהַמְשָׁכָה דְשֵׁם הָרוּי'
 בְּשֵׁם אֱלֹקִים, שְׁיִהְיֶה הַמְשָׁכָת וְגִילּוּי שֵׁם הָרוּי'
 בְּעוֹלָם.

וְזָהוּ גַם מַה שֶׁמְבָאָר בְּדַבְרוֹר-הַמִּתְחִיל שְׁאוֹ
 וְדִיכָם קוֹדֵשׁ⁶³, בְּפִירוּשׁ הַמְשָׁךְ הַכְּתוּב
 יְבָרְכֶךָ הָרוּי מִצִּיּוֹן, שְׁהַבְרָכָה הִיא מִצִּיּוֹן שְׁהִיא
 נְקוּדַת הַנְּשָׁמָה, בְּחֵינַת יְחִידָה, שְׁבְּחֵינַת זֶה הִיא
 לְמַעֲלָה מִטַּעַם וְדַעַת (עַל-דֶּרֶךְ עֲנִין הַשְּׁבוּעָה⁶⁴),
 וּמִמִּנְהָ נִמְשָׁךְ הַכַּחַ שְׁתֵּהִיָּה הַעֲבוּדָה בְּאוֹפֵן
 שְׁשׁוּם דְּבָר לֹא יִכּוֹל לְהַשְׁפִּיעַ וְלְפַעוֹל שִׁינוּי
 חֶסֶד-וְשָׁלוֹם, עַל-דֶּרֶךְ אֲנִי הָרוּי לֹא שְׁנִיתִי⁶⁵. וְהָרִי
 גַם עֲנִין זֶה שִׁיךְ לְכָל אֶחָד וְאֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל, כְּמוֹ
 שֶׁכְּתוּב בְּסִיּוּם הַמְּאָמֵר דְּבִירוֹ-הַמִּתְחִיל בְּרוּךְ
 הַגּוֹמֵל, דְּהִנֵּה כְּתִיב⁶⁵ אֲנִי הָרוּי לֹא שְׁנִיתִי וְאַתֶּם
 בְּנֵי יַעֲקֹב לֹא כְּלִיתֶם, פִּירוּשׁ⁶⁶, דְּהִנְבִּיא מִתְמָה
 וְאוֹמֵר לְיִשְׂרָאֵל, הֲלֹא אַתֶּם רוֹאִים כִּי הוּא יִתְבַּרְךְ
 אֲנִינוּ מִשְׁתַּנֵּה כּוֹי', וְאִם-כֵּן לְמָה אַתֶּם בְּנֵי יַעֲקֹב
 לֹא כְּלִיתֶם, מְדוּעַ אֵין אַתֶּם נִמְשָׁכִים אַחֲרֵי
 הַתּוֹרָה וּמִצְוֹת בְּכָלּוֹת הַנֶּפֶשׁ. וְהִינוּ, שְׁגַם כְּאֲשֶׁר
 מְדוּבָר אוֹדוֹת נְשָׁמוֹת נְמוּכּוֹת, שְׁלֹכֵן נִקְרָאוֹת
 בְּשֵׁם יַעֲקֹב, מְלִשׁוֹן עֵקֶב, הִנֵּה גַם בְּנוֹגַע אֲלֵיהֶם
 מִתְמָה הַנְּבִיא מְדוּעַ אֵינָם בָּאִים לְמַעֲמַד וּמִצְוֹת
 דְּכָלּוֹת הַנֶּפֶשׁ, וְהִינוּ לְפִי שְׁגַם הֵם שְׂיָכִים לְעֲנִין
 זֶה מִצַּד בְּחֵינַת הַיְחִידָה שְׁבְּנֶפֶשׁ, וּבִיכְלֶתֶם
 לְהַמְשִׁיךְ בְּחֵינַת הַיְחִידָה שְׁתֵּהִיָּה בְּגִילּוּי בְּכָל
 פְּחוֹת הַנֶּפֶשׁ.

ס"ע נב ואילך. 63) סה"מ קונטרסים שם קצ, ב. סה"מ תרפ"ז ס"ע רכא. 64) ראה קיצורים והערות לתניא ע' נב. ע' קעה. סה"מ תר"ס ע' קמג. 65) מלאכי ג, ו. 66) ראה תו"א יתרו סז, א.